

DELAVSKA FRONTA

Uredništvo: Maribor, Koroška cesta 5. Uprava: Maribor, Koroška cesta 5. Naročnina: celoletno Din 36.—, mesečno Din 3.—. Oglasi po ceniku. — Izhaja vsako soboto zjutraj.

Vsa Slovenija je proslavila jubilej majniške deklaracije.

Minulo nedeljo so se po vsej Sloveniji vršile veličastne manifestacije v proslavo 20 letnice majniške deklaracije. Najlepša proslava je bila v Ljubljani, kjer je manifestiralo na desettisoče ljudi. Ljubljanske proslave se je udeležil tudi dr. Anton Korošec, ki je bil sprejet z viharim navdušenjem in silnimi ovacijami, kjerkoli se je pojavil. V unionski dvorani v Ljubljani je bilo manifestacijsko zborovanje, na katerem je govoril dr. Korošec. Uvodoma je naglasil, da je bila majniška deklaracija ideja, ki je sprožila veliko narodno gibanje za ustanovitev Jugoslavije. Za majniško deklaracijo je imel velike zasluge pokojni dr. Krek, ki je že leta 1916 začel skupaj s Čehi delati proti nemškemu narčtom. Ogromne zasluge si je pa med nami pridobil za majniško deklaracijo in razširjenje jugoslovanske ideje ljubljanski škof dr. Jeglič, ki je prvi spoznal, da je treba podpreti prizadevanje slovenske parlamentarne delegacije na Dunaju z velikim narodnim gibanjem ter je pozval vse Slovence brez razlike strank, da so se združili. To narodno gibanje avstrijskih slovanskih narodov je povzročilo razpad Avstrije in njen poraz na bojiščih ter je privedlo do za našo narodno misel zmogovitega zaključka vojne. Antanta je hotela Avstrijo ohraniti, ker pa so Slovani, Čehi, Jugoslovani in Poljaki, proklamirali svoje države, se je morala udati ter priznati izvršeno dejstvo.

Danes, ob 20 letnici majniške deklaracije, pa je po besedah dr. Korošca naša naloga: »Strnimo naša srca zopet za skupen cilj, svetel in visok cilj, da vsi posvetimo vse svoje sile, vse naše moči in vse svoje sposobnosti za srečo, blagostanje in napredek slovenskega naroda v skupni domovini!«

Dr. Korošec je v nedeljo obiskal še proslave v Št. Vidu nad Ljubljano in v Kranju; povsod je bil sprejet od tisočev navdušenih Slovencev.

Enako sijajno, kakor v Ljubljani, so potekle proslave deklaracije tudi v Mariboru, Celju, zlasti pa v naših manjših podeželskih mestih in trgih.

Vsa Slovenija, z izjemo redkih ljudi, se je udeleževala proslav majniške deklaracije z velikim navdušenjem. Le »Jutro«, »Narod« in »Večernik« so skušali te proslave in pomen majniške deklaracije omalovaževati, pa so žalostno pogoreli ter se samo osmešili.

Kolektivna pogodba stavbincev podpisana.

Pet mesecev so trajala pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe v stavbinski stroki, sedaj pa so bila v sredo, dne 26. maja, podpisana. V veljavo je stopila 4. junija. Ker ima pogodba samo okviren značaj, še niso definitivno določene mezde posameznih delavskih skupin. S posebnimi pogodbami bo urejeno razmerje še za delavstvo v kamnolomih, v opekarnah, za fasaderje in kamnoseke in tudi še za ne kvalificirano delavstvo. Pogajanja se bodo te dni pričela.

Sklenitev kolektivne pogodbe za stavbno stroko, ki zaposluje pri nas skoraj največ delavcev, pomeni v resnici lep napredek v socialnem pogledu, in sicer zato, ker nova pogodba ureja delovne pogoje za vso banovino. Naglasiti je treba, da takšne pogodbe še nimajo v nobeni banovini. Seveda si je delavstvo obetalo od pogodbe mnogo več kakor je doseglo. Zlasti se je zavzemalo za nivelizacijo mezd s povišanimi cenami življenjskih potrebščin. Toda mezde se po novi pogodbi niso povišale, odnosno prilagodile cenam življenjskih potrebščin, kakor je delavstvo zahtevalo.

Pogodba je pa prinesla kljub vsemu delavstvu marsikaj v izpolnitev socialne zakonodaje. Urejena so mnoga vprašanja socialne zaščite, ki bi sicer ne bila še dolgo. Stavbno delavstvo si bo lahko volilo po novi pogodbi obratne zaupnike. Prej je bila izvolitev delavskih zaupnikov v stavbni stroki otežkočena, ker so bile volitve v začetku leta, ko še stavbno delavstvo po

Prelom med Nemčijo in Vatikanom.

Borba med katoliško Cerkvijo in hilerizmom v Nemčiji je dospela do vrhunca. Dva nemška ministra, dr. Göbbels in dr. Frick, sta imela govore, v katerih sta s strupenim sovraštvom napadla katoliško Cerkev in nemške katoličane. Posebno sta zamerila čikaškemu kardinalu Mundeleinu, ki se je zavzel za nemške katoličane ter opozoril ameriški svet, kakšnemu preganjanju so izpostavljeni. Nemška vlada je zaradi tega govora protestirala v Vatikanu, kjer pa je dobila odgovor, da sv. Stolica za take pritožbe ni pristojna in da ne odgovarja za izjave svojih kardinalov. Med tem časom je začel Vatikan tudi zbirati gradivo o nemškem kulturnem boju. To gradivo je silno obtežljivo. Iz njega se vidi, da je bilo letos samo na Bavarskem postavljenih 163 duhovnikov radi izjav na prižnici proti hitlerjevskemu divjaštvu pred sodišče. Krivdo pa je zamoglo sodišče dokazati le 13 duhovnikom, pa še ta krivda v resnici ni noben prestop proti zakonu, vendar jih je režim dal obsoditi. Nemški režim je sedaj zatrl

ves katoliški tisk, ki je bil v Nemčiji zelo močan. Prenehati je morala z izhajanjem tudi svetovno znana kulturna revija »Der Gral«. Oblastveno je zaprta tudi tiskarna v Regensburgu, v kateri se je ta revija tiskala. Vse te persekucije nemškega režima, ki se vedno bolj stopnjujejo, so povzročile prelom diplomatskih odnosov med Vatikanom in Berlinom. Papeški nuncij msgr. Orsenigo je že zapustil Berlin, prav tako pa je že odšel tudi nemški poslanik pri Vatikanu von Bergen. Položaj katoličanov v Nemčiji se bo sedaj še poslabšal. Gotovo pa ne bodo odnehali od svojih pravičnih zahtev. Hitlerizmu bo borba proti katoliški Cerkvi gotovo močno škodovala ter si bo polomil svoje zobe na neomahljivi vztrajnosti katoličanov, kakor si jih je polomil svoječasno znani nemški »železni« kancler Bismarck, ki je tudi mislil, da bo Cerkev prisilil s preganjanjem in nasiljem na kolena, nazadnje pa se je moral udati ter skleniti mir, ki je prinesel katoličanom vse politične in verske pravice.

Nevarni zapletljaji radi Španije.

Rdeča letala so bombardirala nemško vojno ladjo — Nemci so radi tega porušili špansko vojno luko Almerijo — Usodni dogodki, ki bi bili skoraj povzročili nov svetoven požar

V soboto se je ob obalah Španije pripetil dogodek, ki je ves svet silno razburil ter je z vojno nevarnostjo nabito ozračje še bolj elektriziral. Letala rdeče Španije so brez vsakega vzroka napadla nemško bojno križarko »Deutschland«, ki je bila vsidrana v bližini otoka Ibiza. Vrgla so na ladjo 12 bomb, od katerih sta dve zadeli ter povzročili strašno razdejanje. Ena od bomb je padla v mornarsko obednico, v kateri so bili mornarji pravkar pri zajtrku. Bomba je ubila 28 mornarjev ter jih ranila 78.

V Nemčiji je zaradi tega napada na njihovo bojno ladjo, ki je bila v službi mednarodne kontrole, nastalo strahovito razburjenje. Takoj se je sestal nemški vojni svet, ki je pod vodstvom Hitlerja sklepal o ukrepih proti rdeči Španiji. Razburjenje je nastalo tudi v Londonu in Parizu. Obe državi sta ukazali svojemu vojnemu brodogradu, da takoj odpluje v španske vode. Angleška je začela takoj s posredovanjem, boječ se, da se bo Nemčija prenaglih k usodnim korakom, ki bi lahko izzvali nevarne zapletljaje. Res se je nemško brodogradje, obstoječe iz oklopne križarke »Admiral Scheer« in štirih rušilcev, pojavilo

v nedeljo zjutraj pred španskim pristaniščem Almerijo, ki je utrjeno in v oblasti rdečih, ter ga je začelo obstreljevati. Nemške ladje so z granatami razrušile pristaniške naprave ter ubile 36 ljudi, okoli sto pa ranile. Nato so zopet odplule na odprto morje. Na angleško posredovanje so potem Nemci izjavili, da je njihovi časti in maščevalnosti z napadom na Almerijo zadoščeno ter ne bodo zahtevali drugih represalij. Pač pa je Nemčija izstopila iz londonskega mednarodnega odpora, ki izvaja kontrolo nad Španijo. Nemčiji je sledila še Italija, ker se rdeča letala že poprej napadla tudi italijanske vojne ladje ter na eni ubila z bombo šest italijanskih častnikov.

Napadi rdečih letal na ladje, ki vrše mednarodno kontrolo ob španskih obalah, so otežkočili predvsem prizadevanja Anglije in Francije, da bi se našla srednja pot za sporazum med vojskujočimi se strankami na Španskem. Ta prizadevanja so kazala že na uspeh, ki so ga sedaj rdeči onemogočili. Sodijo, da so ti napadi delo tajnih boljševiških sil, katerim je mnogo na tem ležeče, da na Španskem še ne bi prišlo do miru ter da bi nad Evropo še naprej visela nevarnost splošne vojne.

Pomen Konjic v boju zoper tuje nameščence.

Glas naših nameščencev

V preteklem mesecu smo doživeli troje velevažnih dogodkov. Dobiti smo uredbo, s katero so rešene propada »Bratovske skladnice«, potem smo dobili uredbo o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtnih obratovnic in končno smo doživeli trenutek, da je slovenski ban z odločno kretnjo v Konjicah pokazal, da smo na svoji zemlji svoj gospod.

Ce pomislimo, da smo v letošnjem letu dobili tudi uredbo o minimalnih plačah in kolektivnih pogodbah ter uredbo o uvedbi zavarovanja za starost, onemoglost in smrt, potem lahko rečemo, da je letošnje leto v socialno političnem oziru eno najplodovitejših in eno najveselejših za naše delavstvo in nameščenstvo.

Danes hočemo posebno poudariti pomen konjiških dogodkov. Znano je, da ima tvrdka Laurich (Lavrič) v Konjicah veliko tovarno za usnje. V tej tovarni so do nedavna vladale neznosne razmere in germanski duh, ki se je zlasti širil iz vrst inozemskih nameščencev. Zavedno slovensko delavstvo pa je sklenilo napraviti konec tem razmeram. Organiziralo se je v tovariški »Zvezi združenih delavcev«. Ko niso pomagale prošnje, je pričelo štrajkati in je tako opozorilo nase vso sloven-

sko javnost in tudi naše oblasti. Banska uprava je takoj videla, da prihaja vse zlo od »neizogibno potrebnih« inozemskih strokovnjakov in uradnikov. Da prepreči njihovo razdiralno delo, je banska uprava napravila odločen in zgodovinski važen korak: odvzela jim je dovoljenje za bivanje v naši državi, tako da so se morali pripriti izseliti iz naše države.

Ta ukrep banske uprave, ki je edinstven v naši socialno politični praksi, je silno odjeknil po vsej naši domovini, pa tudi izven naše domovine. Vsi zavedni Slovenci so ta korak vzeli na znanje z velikim odobravanjem. Delavstvo je v borbi uspelo.

Mi, ki se od vsega početka borimo zoper inozemce, ki odjedajo našim domačinom kruh, smo tega dogodka še prav posebnostno veselili. Saj je to tudi naša zmaga. Slovenski ban je napravil konec bajki o »nujno potrebnih in nenadomestljivih« inozemskih strokovnjakih in uradnikih. Mi smo vedno poudarjali in dokazovali, da je slovenski nameščenec tehnično in upravno najmanj toliko sposoben kot vsak inozemski nadutec.

Konjice so sprožile plaz in mi bomo poskrbeli, da bo ta plaz odnesel vse, kar je nam sovražnega in gnilega na naši sveti zemlji.

večini ni zaposleno. Delavstvo pa bo vedelo tudi dobro ceniti novo pogodbo, ker se bo po nji znatno izboljšal socialni položaj delavstva na podeželju — zlasti

v Prekmurju —, kjer doslej sploh še niso imeli primerne kolektivne pogodbe in kjer so bile delovne razmere še v splošnem neurejene.

Anketa k Uredbi o minimalnih plačah.

Ljubljana, 2. junija.

K Uredbi o minimalnih plačah je ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen kot eden izmed prvih banov izdelal »Odredbo« za svoje področje. Na podlagi te »Odredbe« se je vršila 30. maja na banški upravi v Ljubljani anketa, kateri je predsedoval ban dr. Natlačen. Zastopane so bile: Inspekcija dela po ing. Baragi, TOI po Kavčiču, Smerkolju, Majcenu, Zveza industrijev po tajniku dr. Golji, Pra-protniku, Vidmarju, dr. Kocetu. Delavska zbornica z Uratnikom in referentom Stan-kom, dalje ZZZ s Prežljem in Pirihom, JSZ, NSZ, SK.

K uredbi in odredbi je izrazil uvodne misli g. ban dr. Natlačen, ki si želi, da bi odredba prinesla najslabše plačnemu delavstvu izboljšanje. Ta uredba pomenja važen korak v naši socialni zakonodaji, zato jo je potrebno dobro pretehtati, vse dvomnosti odstraniti, tako da bo prvi korak k izboljšanju položaja našega delavstva sigurno napravljen.

Na podlagi referata g. inspektorja dela ing. Barage, ki je osvetlil posamezne člene odredbe, je podal mišljenje v imenu delavskih organizacij, ki so se zedinile na uvodnih razgovorih za enoten nastop, g. tajnik Delavske zbornice Uratnik. Mezde, ki so po jasnem besedilu določene, morajo biti spodnja meja, na katerih se morajo pričeti šele ostale. Zato se mora odstraniti vsaka tendenca prilagajanja plač k v odredbi določenim minimalnim plačam, ki jih že napovedujejo nekateri poslodavci. Zeleti je, da se delajo koraki v smeri izvajanja uredbe previdno. Vse to je potrebno, da se pridobi v ožjem krogu vse potrebne izkušnje, kar naj se potem aplicira na širši krog. Delavstvo je pripravljeno na to, da bo le ožji krog delodajalcev čutil dolžnost, da se uredba izvaja, zato je potrebno živih akcij s strani delodajalskih forumov, delavskih strokovnih organizacij kakor tudi oblasti, da se bo vse izvajalo. Važno je rešiti dani problem, da se iz naše socialne sredine izloči vse ono neplačano in napolplačano delavstvo. K posameznim določilom odredbe se je s strani delavske delegacije podalo mišljenje. Določba o znižanju minimalne plače v krajih za obrt in industrijo, kjer je 5000 prebivalcev, naj se ta meja znižavanja določi za kraje pod 2000 prebivalcev. Točno je tudi potrebno definirati pojem industrije, ki ga široko pojasnjuje § 32. o. z. Zakon o zaščiti delavcev se jasneje izraža, zato je želeti, da se po § 6 z. o. z. d. definira pojem industrije. Plače za kvalificirano delavstvo naj bodo višje nad najvišjo v odredbi določeno plačo. Tudi za kvalificirano delavstvo, ki je dobilo v vojni svojo kvalifikacijo, naj veljajo mezde kvalificiranega delavstva. K določitvi teh mezd pa naj se pristopi, kadar to žele strokovne organizacije. Pojasnilo se je še stališče k ostalim členom odredbe.

K posameznim pojasnilom in predlogom delavske delegacije so podali svoje mišljenje zastopniki delodajalcev. V odredbi naj se črtajo vsa ona podjetja, ki imajo delovno razmerje urejeno s kolektivnimi pogodbami. Za vse one, za katere naj bi veljala odredba, pa so potrebni previdni koraki, da se nekatera podjetja ne onemogočijo na škodo delavstva, ko bi konkurenčna podjetja drugih banovin, radi preuranjenih korakov dravske banovine k izboljšanju socialnega položaja, zadušila našo industrijo, slovensko delavstvo pa zamenjale cenejše delovne moči južnih krajev. Vsekakor je potrebno previdnih korakov, da se vse zapreke obidejo, zato se bo po predlogu delavcev razgovarjalo z zastopniki delodajalcev od 19. junija, nakar bi se pristopilo h končni stilizaciji odredbe dne 26. junija v ponovni anketi na banški upravi.

Vajenci

dobijo hrano in stanovanje po zelo znižani ceni. Upoštevamo gnotne razmere. Le pis-mene prijave na: Društvo za zaščito delavske mladine v Mariboru.

Kdo ima zasluge?

V zadnjih tednih smo se odkritosrčno nasmejali, ko smo čitali v rdečem in »nacionalnem« čiaspisju glasove, kdo vse ima zasluge n. pr. za uredbo o sanaciji pokojninskega zavarovanja. Rdeči se široko ustijo, da je njihova zasluga, da je prišlo do te uredbe. »Jutro« piše, da gre zasluga za to uredbo velezaslužnemu gospodu poslancu Pleskoviču, ki se mu pa seveda še sanjalo ni, da ima vlada izdelano uredbo o sanaciji našega rudarskega zavarovanja,

ki je prišlo tik do prepada prav po zaslugi »nacionalnih« strokovnjakov za socialno vprašanje. In tem strokovnjakom so prav krepko pomagali naši rdeči salonski socijalisti.

Zelo težko je priznati, da je vlada, v kateri sedita gg. dr. Korošec in dr. Krek, napravila za delavce v enem letu več, kot pa so napravili vsi Živkoviči, Uzunoviči, Jevtiči in rdečim tako blizu stoječi Srskič.

Politične vesti.

Naši odnošaji s skandinavskimi državami. Te dni se je vrnila v Belgrad naša trgovska delegacija, ki je sklepala s skandinavskimi državami trgovske pogodbe. Ob povratku naše delegacije je podal ministrijski predsednik zastopnikom čiaspisja izjavo, v kateri opozarja na veliko delo sedanje vlade za gospodarski napredek države. Hoče poiskati novih tržišč za naše proizvode. Lani je začela in zaključila pogajanja z Anglijo, potem je prišla na vrsto pogodba s Holandsko, nato s severnoameriškimi državami, sedaj pa z Dansko, Norveško in Švedsko. Kmalu bodo pričela pogajanja z državami bližnjega vzhoda ter z Južno Afriko in Južno Ameriko. Te države nam dobavljajo sirovine, ne kupujejo pa skoraj ničesar od nas. Zato je bil skrajni čas, da se začne urejanje gospodarskega razmerja do teh držav.

Svet Društva narodov v Ženevi je svoja posvetovanja zaključil 29. maja. Obravnaval je špansko vprašanje, rešil ga je pa na svoj običajen način — z lepim pozivom vsem državam, naj skušajo španske homatiije čimprej končati. Tudi v španski aferi se je pokazalo, da je Društvo narodov prazna ustanova brez pomena in moči.

23. zasedanje mednarodne delovne konference se je začelo v Ženevi. Konferenca se bo bavila z uvedbo 40 urnika v tkalni, tiskarski in kemični industriji, z določitvijo najmanjše starosti za delavce ter o odškodnini pri nesrečah, ki se zgodijo pri delu.

Nemški zunanji minister na Balkanu. Nemški zunanji minister von Neurath bo obiskal prihodnji teden prestolna mesta balkanskih držav: Belgrad, Sofijo in Bukarešto. Na povratku se bo ustavil še v Budimpešti. Gre za poglobitev gospodarskih odnošajev z Nemčijo in z balkanskimi državami.

Mussolini je sprožil predlog, naj bi ameriški predsednik Roosevelt sklical svetovno konferenco za razorožitev. Mussolini pa je s tem predlogom pogorel, ker ga Roosevelt odklanja. Vsaka taka konferenca bi bila spričo napetega položaja v Evropi že vnaprej obsojena na neuspeh.

Nemški vojni minister v Rimu. Dne 2. junija popoldne se je pripeljal v Rim nemški vojni minister maršal Blomberg. Posetil je Mussolinija, bil je v avdienci pri kralju in je imel razgovore z italijanskim zunanjim ministrom Ciano. Prisostvoval je italijanskim letalskim manevrom, vežbam posameznih vojaških oddelkov in paradi vojnih ladij.

Papež Pij XI. — osemdesetletnik. Sveti oče Pij XI. je 31. maja obhajal svoj 80. rojstni dan. Ob tem krasnem življenjskem jubileju je prejel sv. oče nebroj častitk iz vsega sveta. Njegovo osemdesetletnico so povsod slovesno slavili, le sam je dočkal v popolnem zatišju, brez vsakega slavlja.

Neprijetnosti na pariški razstavi. Svetovna razstava v Parizu je že otvorjena, vendar pa je šele 20 paviljonov gotovih od 230, ki bi morali biti že postavljeni in odprti. Zgradba paviljonov se je zavlekla zaradi neprestanih štrajkov, ki jih izziva komunisti. Pri otvoritvi švicarskega paviljona je prišlo do neprijetnega incidenta, ki je francosko vlado spravil v veliko zadrego. Komunisti so navalili na švicarsko vojaško godbo, ko je igrala pri otvoritvi švicarske himne.

Na Nizozemskem so imeli volitve v poslansko zbornico, ki šteje sto članov. Največji uspeh je dosegla nizozemska katoliška stranka, ki je pridobila veliko število glasov in novih mandatov. Velik poraz pa so pretrpeli nizozemski fašisti, ki so osnovali po zgledu belgijske stranke »Rex« svojo lastno politično skupino, pa so popolnoma pogoreli.

Borbe v Španiji se nadaljujejo z vso ogorčenostjo. Francove čete nadaljujejo predvsem z napadi na Bilbao, katerega so že od treh strani obkrožile ter se kljub odporu rdečih čet približale glavnemu mestu baskovske province na daljavo 12 km. Bilbao bo moral v kratkem pasti. Tudi na drugih frontah se vršijo srditi boji z menjajočo se srečo. Predvsem pa se sedaj nasprotnika napadeta v zraku. Vršijo se bombardiranja mest. Beli so napadli Bar-

celono in Madrid, rdeči letalci pa Sarago-so. Ti napadi so zahtevali na stotine žrtv mirnega prebivalstva. Sploh postaja vojna vedno bolj kruta, nobena stranka ne dela več ujetnikov, in jih obe strani sproti pobijata. Države, ki podpirajo bojujoče se stranke na Španskem, uvidevajo, da se vojna menda ne bo mogla odločiti z zmago orožja in zaradi tega vedno bolj stopa v ospredje posredovalni predlog Anglije, ki predlaga, da vse države odpokličejo svoje prostovoljce. Brez teh bi obe vojskujoci se stranki kmalu izkrmaveli ter bi bili prisiljeni skleniti sporazum. Anglija je prepričana, da bi bil tak sporazum mogoč, da si ga sedaj odklanjata tako Franco kakor valencijska vlada.

Nova angleška vlada. Po kraljevem kronanju je ministrski predsednik Baldwin podal ostavko in s sestavo vlade je bil poverjen Neville Chamberlain, ki je bil že poprej določen za Baldwinovega naslednika. Novi ministrski predsednik poteka iz znane državniške rodbine, ki je dala Angliji že več ministrov in politikov. Z Baldwinom vred sta zapustila kabinet samo Macdonald in Runciman, vstopila pa sta dva nova moža, lord Warr in dr. Burgin. Chamberlain je bil v Baldwinovi vladi finančni minister. Finančno ministrstvo je

sedaj prevzel sir Simon, sir Hoare, ki je bil prej mornariški minister, je postal minister notranjih zadev, dosedanjí vojni minister Duff-Cooper je prevzel mornarico, vojni minister pa je postal Hore. Vse te izpremembe pa ne pomenijo nobene stvarne preusmeritve notranjega in zunanjega kurza angleške vlade. Baldwin je bil pri slovesu imenovan za lorda ter je postal član zgornje zbornice.

Poroka Windsorskega vojvode se je izvršila v četrtek na gradu Conde v Franciji. Poroka se je izvršila v najožjem krogu, člani angleške kraljevske rodbine pa se je niso udeležili.

Palestina se ne more pomiriti. Angleži so nameravali razdeliti Palestino na arabski in židovski del, da bi tako preprečili neprestane nemire. Vrhovni arabski svet pa je tako razdelitev odklonil ter zahteva vso Palestino za Arabce.

Jagodo so ustrelili v zaporu. Rdečega krvoloka, bivšega vodjo ruske tajne policije GPU so boljševiki ustrelili v ječi Ljubljanka v Moskvi, da ga ne bi bilo treba spraviti pred sodišče ter ga tam soditi. Bali so se, da bi bil Jagoda pri razpravi preveč zgovoren ter bi povedal tudi stvari, ki režimu ne bi bile ljube.

Rešitev vladne krize na Japonskem. Japonski cesar je poveril princa Kanoja s sestavo nove japonske vlade. Novi mandator naj bi sestavil nevtralno vlado, ki bi uživala na eni strani zaupanje armade, na drugi strani pa ji politične stranke ne bi nasprotovale. Bil bi to nekaj prehoden kabinet iz vojaške diktature v parlamentarno življenje. Tudi na Japonskem so uvideli, da se generali na vladi ne obnesejo.

V Združenih državah je izbruhnila velika stavka kovinarjev, ki ima svoje središče v Čikagu. Kovinarji zahtevajo zboljšanje prejemkov, kar je povsem upravičeno, ker je sedaj ameriška železna in jeklena industrija zaradi silnih nabavk za oboroževanje zelo zaposlena ter dela krasne dobičke.

Vestnik ZZZD.

Papirničarji

Radeče pri Zidanem mostu. Na praznik sv. Rešnjega Telesa se je po prvi sv. maši vršil v tukajšnjem Narodnem domu ustanovni občni zbor Strokovne organizacije papirniškega delavstva ZZZD v Radečah. Občni zbor je tvorilo okrog 60 članov, ki so vsi brez izjeme pokazali največjo disciplino in razumevanje za skupne koristi in za organizacijo. Zboru je predsedoval agilin tov. Slak Jože. Po njegovem poročilu je v kratkih vzpodbudnih besedah povedal predsednik centrale tov. Preželj F., kaj je strokovna organizacija, kakšen pomen in namen ima, dalje na kakšnih osnovah je zgrajena ZZZD, omenil pa je predvsem, kakšne so pravice in dolžnosti članov. Po prečitani in odobritvi pravil se je izvolil odbor, nadzorstvo ter zaupniki organizacije. Odbor se je sestavil takole: predsednik Slak Jože, podpredsednik Povše Frida, tajnik Odlasek Ivan, blagajnik Zupan Anton, gospodar Kremžar Alojz, odbornica Majner Poldi. Za zaupnike v tovarni je občni zbor določil: Povše F., Lipec Alojza, Enej Jo., Zupan Jož., Knez J. in Ključavšek Mici. V nadzorstvo sta bila izvoljena: Salomon Ignac in kaplan Jože Pokorn. Nov odbor je že krepko prijel za delo, tako da bo ZZZD v Radečah poleg tovarne Piatnik včlenila v svoje vrste tudi delavce iz drugih tovarn. — Bog živi!

Kovinarji

Sv. Lovrenc na Pohorju. Na binkoštni ponedeljek smo imeli ustanovni občni zbor podružnice ZZZD Sv. Lovrenc na Pohorju. Občnega zbora se je udeležilo lepo število članstva in delavstva, ki še ni organizirano, ter je pazno sledilo poteku občnega zbora. Ustanovni občni zbor je otvoril naš najstarejši delavec in član ZZZD tov. Vrenčur Karel, ki je v uvodnih besedah navdušil delavstvo za skupnost. Nato je povzel besedo tov. Vimer Ivan ter obrazložil važne naloge, katere organizacije naj se delavstvo oklene. Za ustanovni občni zbor smo imeli določenega zastopnika centrale; ker pa je bil ta nenadoma poklican v Konjice radi pogajanj, je mesto njega govoril tukajšnji g. šolski upravitelj, podporni član, tov. Josip Petrun o delavski skupnosti in pozival neorganizirane delavce, naj se organizirajo, ker le v slogi je moč! Nato so bile volitve. Za predsednika je bil soglasno izvoljen tov. Vrenčur Karel, za podpredsednika tov. Smolar Herman, za tajnika tov. Vimer Ivan, za blagajnika tov. Koper Miha, za odbornika pa tov. Koper Ivan; v nadzorstvo so bili izvoljeni sledeči tovariši: Šmid Konrad, Javornik Ludvik in Žvikard Ferdo. Na obč-

nem zboru je bilo navzočih okrog 50 članov in delavcev. Pri slučajnostih se je vzel na znanje predlog lesnih delavcev, da se podvzamejo vsi koraki, da se zboljša njihov položaj, ker se sedaj ne upošteva zakon o minimalnih mezdah niti ne osemurni delavnik. Tovariši! Zavedajmo se, da posamezniki v družbi ne pomenijo nič, zato smo stopili v katoliško organizacijo, da skupno branimo naše interese.

Jesenice. V nedeljo 6. junija se bo vršil v prostorih Krekovega doma sestanek strokovne organizacije ZZZD. Predaval bo tov. Smersu Rudolf o socialni zakonodaji. Predavatelj se bo dalje časa pomudil zlasti pri uredbi o sanaciji bratovskih skladnic. Ta zadeva je ravno za naš kraj posebno aktualna, saj je na Jesenicah in na Javorniku 2800 delavcev, ki so včlanjeni v bratovski skladišči. Vabimo vse tovariše, da se sestanka sigurno udeležijo in da agitirajo med sodelavci za čim obilnejšo udeležbo. — Bog živi!

Slašičarji zborujejo

Podružnica slašičarjev, medičarjev in konditorjev ZZZD v Ljubljani je imela dne 25. maja v prostorih ZZZD svoj ustanovni občni zbor. Zborovanja se je udeležila pretežna večina ljubljanskih slašičarjev, katerim se je tov. Morela Franc v imenu pripravljalnega odbora prisrčno zahvalil za udeležbo. Po uvodnih besedah je dal besedo zastopniku centrale tov. Sešelj Fr. Ta je zborovalce »pozdravil v imenu centrale in oprostil zadržanega tov. predsednika. Potem je razčlenil življenje organizacije in razložil dolžnosti odbora kot dolžnosti članov. Dasi nam je imenovani že na prejšnjih sestankih govoril, nam je to pot povedal mnogo novega in poučnega. Če se nas bo prijel le en del tega, bomo sčasoma postali res pravi strokovničarji, sposobni za borbo proti vsem izkoriščevalcem. — Prečitana so nam bila tudi pravila. Sledila je volitev predsednika in je bil izvoljen tov. Morela Franc, ki se je tovarišem za izkazano zaupanje zahvalil in nadaljeval: Tovariši! Prisrčno se vam zahvaljujem za veliko poverenje. Hočem predsedovati odseku organizacije z vso dušo in ljubeznijo. Večini je znano, da sem zasnoval to organizacijo. Toda to ni več ona organizacija, katero je zasnoval pred dvema letoma naš kolega iz Zagreba v korist zagrebški Zvezi živilcev, kamor smo plačevali naš denar, a od vsega tega nismo imeli prav nobene koristi. Oni organizatorji so nas samo izkoriščali, napravili pa za nas niso niti enega potrebnega koraka. V naši sredini smo imeli tudi nasprotnike-inozemce, ki še danes živijo v naših krajih. Ti so naši krvosesi. Razumem posameznike, ki so od dela izmučeni in se zadovoljujejo s parurnim počitkom in nočejo v organizacijo; razumem tudi tiste, ki dovolj zaslužijo, a se ne zavedajo, da garajo preko do-

pustnih ur in da so njih stanovski tovariši prav radi tega na cesti brez sredstev. Temu se mora napraviti konec. V obrate in delavnice mora priti red, urnik in nedeljski počitek. Doseči moramo zvišanje plač, in to po kategorijah, in s tem ukrotiti pretirano konkurenco, katere edina žrtev je delavec. Naša zahteva je kolektivna pogodba! Nihče naj ne trepeta pred žuganjem gospodarja! Organizacija je za njim. Kdor pa ne mara za organizacijo, naj ve, da ni izdajalec samo drugih, ampak tudi svoj lastni. Končal je s pozivom: Tovariši iz Ljubljane in Slovenije, stopite v organizacijo slašičarjev v ZZZD in uspehi bodo naši! — Sledile so volitve odbora, v katerem so bili izvoljeni tovariši: podpredsednik Lenček Janko, tajnik Pleško Anton, blagajničarka Knechtl Rozi, odbornik Dolinšek Joško. V nadzorstvu sta Zupanc Š. in Pene Viktor. Po volitvah so sledile še slučajnosti, nakar je bil občni zbor zaključen.

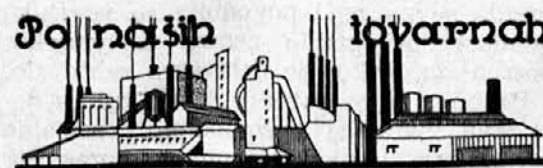
Ljubljana. Ob torkih se bodo vršili naši redni sestanki, in sicer vsak drugi torek ob 20 v prostorih ZZZD, Čopova 1. Prvi sestanek bo 8. junija. Vse, posebno še neorganizirane tovariše, vljudo vabimo, da se tega sestanka udeležijo. Govor bo o kolektivni pogodbi in o izletu, ker hočemo gojiti tudi družabnost. 8. junija pa na svidenje!

Lesni delavci

Loški potok. Na praznik sv. Rešnjega Telesa popoldne se je pri nas vršil shod tukajšnjega lesnega delavstva. Delavstvo je organizirano v ZZZD. Koj ob napovedani uri se je dvorana Društvenega doma napolnila skoro do zadnjega kotička. Shod je otvoril s primernim nagovorom domači g. župnik, ki sploh velja za velikega prijatelja delavstva. Po svojih besedah da besedo tov. Cviku. Le-ta je v daljših izjavah temeljito podčrtil namen, ustroj in pomen strokovne organizacije. Kakor na drugi strani medsebojne dolžnosti in pravice — brezpogojno pa terja strokovna organizacija članstvo, kateremu je za Bogom prva organizacija, potem šele drugo. Obrazložil je nadalje razne delavske borbe, ker se tudi naše delavstvo pripravlja na borbo. Borba je lepa beseda in vabliva, ali večinoma pa organizacije danes začenejo borbe brez poznanja lastnih vrst. Zato je treba pri tem pač velike previdnosti. Predvsem pa nastaja neko novo vprašanje. Imamo vrsto delavstva, ki ga pod lesnega ne moremo dati, to je gozdno delavstvo. In to je v Loškem potoku, Blokah itd. in veliko po štajerskih planinah. To delavstvo ima popolnoma druge pogoje, a vendar delavstvo je zaščiten, bi vsaj moralo biti, samo kako! Pri tem je govornik iznesel konkreten predlog, ki seveda ni izvršljiv v nekaj mesecih, ampak v teku leta pa bi se lahko zabeležil uspeh. Prešel je tudi na vprašanje voznikov; za njih je rešitev lažja, ako se bodo držali danih navodil. Po teh izjavah sta spregovorila še predsednik in tajnik in za zaključek zopet g. župnik. Shod je potekel v najlepšem redu in, upamo, tudi v splošno zadovoljstvo.

Usnjarji

Slov. Konjice. Kritični dnevi so minuli, vsaj za navadne nestrokovne oči. Tovarna obratuje, začelo je z delom 138 delavcev, vendar se je med tem število še nekoliko zvišalo. Tako bo šla tovarna svojo razvojno pot. Seveda je pa celotno stanje vse do 24. avgusta provizorno in po tem datumu pa bo ali nastopilo normalno stanje, ali pa zopet borba. Vse bo seveda odvisno od lastnika podjetja. Dne 24. junija bo nastopila prva približno tretjinska izmena. — Površen opazovalec bi rekel: sedaj je pa mir. V resnici pa se razvija podtalna borba, ki pa jo seveda v veliki večini vodijo podjetnikovi svetovalci na njegov račun in ni izključeno, da marsikaj tudi brez njegove predhodne vednosti. Radi tega je potrebno sedaj čimbolj popolno organizatorično delo organizacije. Organizacija mora budno paziti na vsak pojav ali dogodek in vse vezati z raznimi okoliščinami, da lahko sledi tudi dogodkom, ki se ne vidijo. Pribijemo — naj bodo brez skrbi — organizacija pazi in bo pazila budno na vsako kretanje in bo vedno pripravljena na vsak skrit ali javen napad. Slovensko delavstvo Konjic noče drugega, kot enakopravnost in človeka vredno življenje.

Slov. Konjice. Kako se ustanavlja nacijska strokovna organizacija »Narodna strokovna zveza«? Bilo je pretekli teden, ko so začeli stavkokazi, predelavci in mojstri stikati glave v tovarni Lavrič.

Zanimivo je bilo, da so bili posamezniki, ki še poprej nikdar niso bili klicani v pisarno, sedaj pa so jih klicali. V soboto pa so delili pred tovarno vabila za sestanek — vabila so bila razmnožena v tovarni. V soboto popoldne pa so peljali v dotično gostilno sodček 1001 vina, katerega je plačal neki podjetnik. Ob priliki bomo postregli z imenom. Ker pa se je sestanek ponesrečil, so začeli z vpisovanjem, prvi seveda mojstri, predelavci in stavkokaži. Drugi dan pa so v tovarni »Alfa« kar med delom predelavci nosili pristopnice

in nagovarjali k pristopu, seveda je bilo to v sporazumu z Tatscherjem — po pojmi »Narodne strokovne zveze« pristnim narodnjakom. — To je ena plat. Druga pa je ta: »Narodni strokovni zvezi« bi moralo biti znano, da borba konjiškega delavstva še ni končana in med borbo začetni cepiti delavstvo, je podlo izdajstvo nad delavstvom. Ta pečat si je NSZ priborila. Članstvo pa, ki ga zbira, ji pa iz srca privoščimo z nasvetom, da ga da v zlat okvir med svoje narodnjakarje in stavkokaže.

Domače vesti.

Spominska plošča A. M. Slomšek je bila zadnjo nedeljo odkrita v Rogoški Slatini.

Smrtna nesreča vrliga delavca. Na praznik sv. Rešnjega Telasa se je pripetila smrtna nesreča, katere žrtev sta postala R. Hostnik, delavec na Fali, in njegova 11 letna hčerka. Hostnik se je omenjenega dne popoldne peljal s kolesom, na katerem je vozil tudi svojo hčerko, od Fale proti Mariboru. Med Selnico ob Dravi in Kamnici pa pridrvi nenadoma s polno brzino avto veleposestnika grofa Zabeo. Avto je zadel od zadaj v Hostnikarja s tako silo, da je bil kolesar pri prici mrtev. Njegovo nezvesto hčerko pa so takoj prepeljali v mariborsko bolnišnico. Delavec Hostnikar je bil vrti katoliški mošt in je sodeloval pri vseh cerkvenih slovesnostih pri Mariji v Pušcavi. Bil je tudi dolgoletni cerkveni pevec, za katerim žaluje rodbina in vsa pušcavska fara. Pogreb rajnega se je izvršil v nedeljo v Pušcavi. Pevec so mu zapeli lepe žalostinke. Vrlemu katoliškemu delavcu naj sveti večna luč! Naj počiva v miru v preranem grobu! Rodbini pa naše iskreno sožalje!

Smrtna nesreča predliniškega mojstra. V tekstilni tovarni Hutter in drug v Melju v Mariboru je zagrabila transmissija 53 letnega predliniškega mojstra Ivana Cizeja. Jermenje je treščilo Cizeja ob zid, kjer je obležal s polomljenimi udi in s prebito lobanjo.

V Mariboru obsojena tolovajska trojica. Na Pobrežju pri Mariboru so našli lani 8. julija ubitega in zadavljenega upokojenega financarja Ivana Strajnsak. Po zločinu je bila Strajnsaku iz omare ukradena šatula s 4800 Din in iz dvema prstanoma. Roparski umor sta izvršila Franc Belak, 30 letni ključavničarski pomočnik, in Karel Stern, 24 letni delavec. Vse prilike pri umorjenem je poprej natanko poizvedel Ivan Koller, 29 letni trgovski pomočnik. Vsi trije zločinci so s Pobrežja. Po umoru je prepustil Belak denarni plen tovarišem, ki sta ga zapravila v Zagrebu, kamor sta se odpeljala v avtomobilu. Po povratku iz Zagreba sta še obiskala svojce na Pobrežju in sta pobegnili po bolj skrivnih stazah v Avstrijo. Avstrijska oblast je tolovajsko lanko jesen prišla in ju poslala v Maribor. Tekom zaslišanja je prišlo na dan ime Belaka, katerega so razkrinkali kot drugega morilca, medtem ko je prvotno prevladovalo mnenje, da sta roparska morilca Stern in Koller. Obtožena detelja je na obravnavi 28. maja v bivši porotni dvorani v Mariboru ob navalu radovednega občinstva le delno priznala krivdo. Ivan Koller je bil obsojen na 20 let, Karel Stern in Franc Belak pa na dosmrtno ječo.

Občinski pometeč se smrtno pobil. Jakob Schafhalter, 64 letni mestni pometeč v Mariboru, je padel in je zlomil rebra. Omenjeni je kmalu podlegel poškodbam v bolnišnici.

Vlom v cerkev. Pri št. Petru pri Mariboru sta dva neznanca vlomila v tabernakelj župne cerkve. Odnosila sta dva medenastina in s srebrnom prevlečena kelha ter posode za sv. olje. Iz ciborija sta pojedla 180 posvečenih hostij, v kelhe sta nalivala mašno vino in pila. Pod glavnim oltarjem sta razbila s steklom zavarovani relikvijar sv. Faustina, kjer sta domnevala zlato, pa sta se urezala. Obstoji sum, da sta se pustila bogoskrunska lopova zapreti v cerkev in sta v noči pobegnili skozi okno s pomočjo vrvi, katero sta odrezala v zvoniku.

Devetletni fantek pregnal kurje tatove. V noči na 2. junij je bilo vlomljeno v kurnik g. Fenedlja v Sp. Radvanju. Truš je slišal devetletni sin, vzel v roke nož in se z lučjo podal na dvorišče. Ko so tatovi slišali korake in odpiranje vrat, so pobegnili brez plena.

Slepar se izdajal za davčnega uradnika. K Julijani Mlaker, posestnici v Razvanju pri Mariboru, je prišel kakih 30 let star neznanec, ki je trdil, da je davčni uradnik ter da išče ponarejen denar. Ženski je »zaplenil« 450 Din gotovine in ji naročil, naj pride drugi dan ponj na carinarnico. Mlakerjeva je spoznala šele drugi dan, da je nasledila drznemu sleparju.

Dinar se je obesil. V gozdu med Breznom ob Dravi so našli obešenega 34 letnega dinarja Jakoba Pušnika iz Javneke.

Poškodba vled podsutja. V kamnolomu nad Sv. Lovrencom na Pohorju je zemlja podsula Feliksa Pernavzla, ki se je zatekel v mariborsko bolnišnico s hudimi poškodbami na glavi.

Nesreča lončarja. Stroj za stiskanje ilovice je zmečkal v Mariboru levico lončarju Jož. Jančič.

Poškodba pri padcu s kolesa. V Mariboru je padel s kolesa in se je močno poškodoval Adolf Boznik, 32 letni pekovski pomočnik.

Smrtna nesreča splavarja. V Bezeni pri Rušah je pri napravljanju splava utonil v Dravi splavar Konrad Saveršnik, ki zapuša ženo z nepreskrbljeno dečo.

Sedem vagonov iztirilo in zavrglo promet. Med postajama Sv. Lovrenc in Pragersko je počila os na tovornem vagonu iz Mađarske. Tovorni voz je iztiril in je potegnil za seboj še šest drugih. Zavirač si je rešil v zadnjem trenutku življenje s skokom. Materialna škoda je precejšnja. Potniški promet se je vršil nekaj ur s prestopanjem.

Zločin čevljarstva vajenca. V Ptuj se je učil čevljarstva pri mojstru Vidoviču 17 letni Simon Murko, posestniški sin s Placerja. Zgubil je stotak in iz strahu je izginil od mojstra in se je potikal okrog. Dne 29. maja zvečer je pričakoval svoje dekle in jo je spremljal do švabovega ribnika. Deklica je fanta nagovarjala, naj se vrne k mojstru ali k staršem. Ti opomini so vajenca toliko raztogotili, da je prizadjal deklini več zabodljajev in je nato skočil v ribnik in utonil.

Zagonetna smrt. V Spuhli pod Ptujem je naplavila Drava truplo 30 letnega zasebnega uradnika Gabrijela Skerka. Rajni je živel do decembra lani v Mariboru, kamor je prišel iz Trsta, kjer posedal njegov oče krčmo. Lani v decembru se je preselil iz Maribora v Zagreb. Domneva, da se je vrnil iz Zagreba nazaj v Maribor, kjer je skočil v Dravo. Vsekako je Skerkova smrt zaenkrat še zagonetka.

Strel na posestniškega sina. Na povratu proti domu je zadel v levo roko iz zasede oddani strel posestniškega sina Franca Florjančiča na Polensaku pri Ptuj. Orožniki so že izsledili krivca v osebi nekega hlapca.

Z enega pretepa trije v bolnišnico. V Jurševcih pri Sv. Urbanu pri Ptuj je prišlo v vino-toču do pretepa. Pri razmirjevanju pretepačev je nekdo razparal trebuh 56 letnemu Francu Kolaricu, kateremu so izstopila čreva. Poškodbe na glavi ter rokah je dobil 38 letni Malek. 28 letni Kolaric ima zabodljaj v desnico. Omenjena trojica se je zatekla po zdravniško pomoč v bolnišnico v Ptuj.

Viničar obstreljen na povratu proti domu. V obe nogi je bil zadet od strela iz zasede Franc Novak, 44 letni viničar s Koga pri Središču.

Prostovoljna smrt kočarja. Obesil se je kočar Ivan Ščavničar iz Nunske grabe pri Ljutomeru. Tatvina. Še neodkrit dolgoprstež se je spizlil v stanovanje hišnega posestnika Franca Safran v Slov. Bistrici. Odnesele je razne obleke in gotovine za 1200 Din.

Avtomobil s izletniki se prevrnil. Zadnjo nedeljo popoldne se je prevrnil med Pragerskim in Slov. Bistrico v Veleniku avto z mariborskimi izletniki. Dve osebi sta ostali nepoškodovani.

Greta Rigler iz Studencev je dobila hujše notranje poškodbe, njen brat se je lažje pobil na glavi.

Obesil se je v trgovskem lokalu na Sp. Polskavi pri Mariboru 55 letni trgovec Ivan Svarčar.

Star ponarejevalec prijel. Lansko jesen je izsledilo orožništvo v Radvanju pri Mariboru strokovnjo opremljeno ponarejevalnico za stotake in tisočke. Takrat je ušel glavni krivec in že predkaznovani skoraj 70 letni ponarejevalec Fr. Rupnik. Rupnika so šele sedaj prijeli orožniki v Spodnji Novi vasi pri Slov. Bistrici in je bil predan v zapore mariborskega okrožnega sodišča.

Padel s kolesa in se hudo poškodoval na glavi. V Celju je padel s kolesa pekovski pomočnik Karl Mavrin. Pri padcu si je prebil lobanjo ter si pretresel možgane in so ga v globoki nezvesti oddali v bolnišnico.

Tretja etapa regulacijskih del na Savinji. Za 23. junij je razpisana licitacija tretje etape regulacijskih del na Savinji. Gre za 800 m od tako zvanega »Jungferprung« navzgor, ki je preračunan na 2,308.000 Din. K tej vsoti bo prispevala država 500.000 Din, banovina 1,058.000 Din, celjska mestna občina 450.000 Din in okrajni cestni odbor v Celju 300.000 Din.

Elektrifikacija spodnjih krajev. Banovinske elektrarne bodo v kratkem začele z elektrifikacijo občine Dobova pri Brežicah in z Leskovcem pri Krškem. Daljnovod iz Krškega do Brežic se že gradi. Pri kolodvoru v Brežicah je končana transformatorska postaja, ki bo omogočila elektrifikacijo vseh krajev do hrvaške meje. Od Brežic naprej bodo banovinske elektrarne podajale vod do Bizelskega, št. Petra ter Šmarja pri Jelšah, kjer bo ta vod zvezan z daljnovodom iz Celja.

Amerikanski motociklist smrtno povozil kmečko mladenko. Na dveh motornih kolesih so se pripeljali iz Ljubljane proti Zalcu štirje tuji, ki so bili namenjeni v Budimpešto ter na Norveško. Drugo kolo je vodil Amerikane John Harry Wikam. Radi medvedarjev na cesti je Wikam zvil tik pred Zalcem na levo in se je v tem trenutku pojavila pred njim Marija Kuder, 26 let stara kmečka hči iz Vrbja pri Zalcu, ki je gledala ciganske medvedarje in je preslišala signal motociklista. Amerikane ni mogel več zaustaviti kolesa in je podrl mladenko. Kudrova si je pri padcu prebila lobanjo in si je pretresla možgane, a je kljub temu še sama vstala, si zmila glavo pri vodnjaku in se podala k zdravniku. Pri prevozu v bolnišnico se je v avtomobilu onesvestila in je podlegla poškodbam.

Nalivna peresa

od Din 6.— višje, v Cirilovih prodajalnah Maribor in Ptuj.

Napad na brezposelnega pekoveškega pomočnika. Lojzeta Gorjupa, 27 letnega brezposelnega pekoveškega pomočnika s Polžanske gorce pri Šmarju pri Jelšah, so napadli trije posestniški sinovi iz šmarske okolice in so mu z udarci s koli prebili lobanjo. Gorjupa so oddali v celjsko bolnišnico.

Motociklist smrtno povozil otroka. Blizu gostilne Platerski v Rajhenburgu je hitel preko ceste šestletni Rudolf Samec, ko je pridriral motor. Motociklist je otroka podrl in ga je tako poškodoval, da je umrl v bolnišnici v Krškem.

Mladoletni ukradel 18 jurjev. Pri neki najemnici za Grofijo v Celju je ukradel 17 letni dijak Josip M. iz Vinice pri Črnomlju obrtniškega pomočnika Alojzija A. iz kovčega 18.000 Din prihrankov in zginil neznan kam.

Nesreča z motociklom. Zadnjo nedeljo je na ozki cesti Zidani most—Hrastnik zapazil g. Sabo, dentist v Radečah, v zadnjem trenutku pred seboj motorno kolo s prikolico. G. Sabo, s katerim se je vozila njegova žena, motocikla ni mogel ustaviti v trenutku nenadnega srečanja in je zavozil v kup gramoza ter je zadel z ročajem ob brozjavni drog. V sled sunka se je kolo preobrnilo in sta padla g. Sabo in njegova žena daleč v loku. Oba poškodovana so prepeljali v bolnišnico v Brežice, kjer so ugotovili, da si je g. Sabo tik levega ramnega sklepa zlomil kost, ki je tudi skočila iz sklepa. Njegova soproga je dobila lahek pretres možganov.

Dogovorjen umor. V Cabačah pri Škofji Loki je našel sin umorjenega očeta šinkovca v milnu. V Zagrebu so prijeli Jovana Stamenkoviča, od-

puščenega graničarja. Aretirani je priznal, da je zaklal v noči mlinarja in posestnika šinkovca, ker ga je nagovorila k zločinu proti denarni nagradi mlinarjeva žena Katarina, katero so tudi zaprli.

Hlapec ubil gospodarja. Na Orlih pri Ljubljani je 50 letni posestnik Ignacij Pajk na Rudniku 94 zadel v krčmi na svojega hlapca Janeza Rojca in ga je vrgel po tleh. Na povratu je Pajk napadel Rojca s polenom. Slednji je pograbil tudi hlapec poleno in je z njim skušal odbiti proti svoji glavi od gospodarja naperjeni udarec. Pri tem se je njegovo poleno odbilo in udarec je padel s tako silo po gospodarjevi glavi, da mu je počila lobanja. Pajk je podlegel poškodbam.

Hudo si poškodoval prsi koš ter roki. V Leskovcu pri Rimskih Toplicah je padel s skale 8 m globoko Franc Klavs, 32 letni krojaški pomočnik z Veternika pri Boštajnu. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico s hudo poškodovanim prsnim košem in s poškodbami na rokah.

Modras pilč pastirja. Modras je pilč desetletnega Ivana Meden, pastirja iz Bezuljaka pri Begunjah na Notranjskem. Domači so se zatekli hitro po zdravniško pomoč in dečko je rešen.

Neznana utopljena so potegnili delavci iz Save pri Radečah. Star je kakih 40 let in ima na desnici tetoviran rudarski znak, na levici pa črke BAB.

Prostovoljna smrt bivšega občinskega tajnika. V Suhorju v Belokrajini se je ustrelil bivši občinski tajnik Anton Lušický iz Borovnice. Rajni je pred leti doma na Vipavskem ustrelil svojo taščo, smrtno nevarno je ranil svojo ženo in potem je poglaval sebi kroglo v glavo skozi oko, a se ni zadel smrtno.

Radi poročila si vzel življenje. V Blagovici se je ustrelil Mirko Cerar, najstarejši sin Piskarjeve rodbine. Vzrok samomora je preveliko poročilo.

Hudo poškodbe pri padcu z voza. Pri Kranju na Gašpelskem klancu, kjer razkopavajo cesto, se je splašil konj, kateri je bil vprežen v Masterlov voz iz Strazišča. Voz je zadel ob skale in je padel na železniški nasip pod klancem. Na vozu so bili poleg hlapca g. učitelja Rant z ženo, hčerko in s štiriletnim sinčkom, katerega so peljali na postajo, da bi ga oddali v bolnišnico. Pri padcu z voza so se vsi hudo poškodovali razun bolnega sinčka, katerega je oče držal v naročju.

Večji in manjši požari. V Brezulah pri Račah je udarila med nevihtno strela v gospodarsko poslopje posestnika Alojzija Fraunbergerja, ki ima 40.000 Din škode. — Na Jančevem vrhu v Dravski dolini je zgorela vsled ne previdnosti posestnici Amalji Kaiser 25.000 Din vredna žaga. — V Regerci vasi je presenetil ogenj v hiši spečo družino železničarja Bruneke. Ljudje so si komaj rešili življenje, hiša je zgorela. — Na ljubljanskem Barju je podtaknjen ogenj uničil krmo, katera je bila shranjena v kozolcu dvojniku, ki je last Jožefa Tonija s Hauptmance 38. škode je 10.000 Din. — V št. Janžu pri Dravogradu je zgorela radi dimnika lesena hiša kočarice Marije Pok. Škoda znaša 15.000 Din. — V Goriškem vrhu pri Dravogradu je postala žrtev plamenov tako zvana škrjančeva preša. Ogenj je izbruhnil med krušno peko. —

Zaposlenost delavstva drugod bolj narašča ko pri nas.

Suzor je objavil statistiko o zavarovanju delavstva za mesec marec. Po tej statistiki je bilo v vsej državi 641.131 zavarovanih delavcev in delavk, to je za 34.345 več kakor v februarju 1937 in za 66.805 več kakor v marcu 1936. Zaposlenost se je s tem tako povečala, da je že prekosila ono v letu 1930, ko je bila najvišja konjunktura in ko je bilo vseh zavarovancev 608.803. Seveda se je število zavarovancev povečalo v vseh pokrajinah in tudi v Sloveniji, toda pri nas še vedno nismo dosegli stanja v letu 1930. Takrat je namreč štela Slovenija vseh zavarovancev 97.689, danes pa jih šteje le 95.214. Pri tem pa je treba upoštevati tudi to, da so v Sloveniji vsi zaposleni delavci v resnici prijavljeni pri Okrožnem uradu, dočim v drugih pokrajinah še zelo mnogo delavcev ni prijavljenih, da je s tem relacija za Slovenijo še slabša.

René Bazin

28

Žito poganja.

Roman.

Po stoštirinpetdeseti izdaji prevedel Viktor Pokan.

— Ne, motite se v izrazu. Gospod župnik, pustite mi reči, da vas slabo poznamo in da mi je tega žal. Bali ste se, o tem sem prepričan, da ne bi rekli, dasi je bil župnik na kmetih zelo dober z gradom. Toda, kar se tiče graščaka, je to mož vaše starosti, ali še bolj, bitje brez posvetnosti, ki nima neumne mladosti, pravih vam, zakaj se umikate? Čujte, če bi govorila od srca do srca, vsaj dvakrat ali trikrat, bi mi takoj rekli, da naj oprostim radi krščanstva. To je prava beseda. Zame je pravi plemič — Kristus.

Duhovnik se je hitro dvignil. Njegov prsteni obraz se je hitro razsvetlil. Ponudil je roko.

— To je zelo lepo, kar pravite!

— Ne, to je preprosta resnica, v katero verujete vi in verujem jaz. Moje sanje kakor vaše so bile dvignjene od teh resnic, polagoma do tje, da izginijo in puste večje delo kakor sem jaz, da so delavec, ki pomaga zidati konico zvonika katedrale... Toda treba bi bilo več časa, kot ga bom jaz imel. Komaj je opaziti temelje v blatu.

Duhovnik je približal svoj stol Mihaelovemu. Sedaj se ni bal več. Upal si je govoriti. Njegova duhovniška duša, njegova navdušenja in preprosta bogoslovna duša, veseleča se pri osvojitvi sveta, toda že žalostna pri spominu prvih duhovniških prevar, duhovnik ji je pustil govoriti. Sklenil je roke. Pri-povedoval je svoje stare načrte, od časa, ko je bil upravnik v Morvan in kako je spoznal, da so neizvedljivi, odkar je v Fontenėj. Govoril je o svojih

nerazumljivih klicih, o praznem pričakovanju v spovednici, v župnišču ali na poti, ko je tako želel, da bi prišli k njemu; priznal je, da še ni niti enkrat uspel; pokazal je, da še »svoje ljudi« vedno ljubi in da še njegovo upanje ni upadlo, kakor ne usahne vodnjak, ki dobiva vodo iz globočine. To je bil pač sin matere Rubi, ki je govoril; otrok naroda, ki skrbi za srečo drugih, slaboten na zunaj, toda zavedal se je svojega svetega poslanstva ter je bil prizadeven kakor vladar. Bil je eden teh mladih, ki jih diha od zgoraj spremeni in jih pokaže v vsej božji družabnosti. Šel je tako daleč, da je imenoval Mihaela »moj prijatelj«. Mihael je poslušal, sedaj prepričan, da se je prišel zaupat močnemu bitju.

— Bi verjeli, je rekel duhovnik, da mi je bila naložena težka žrtev in da sem se obotavljal? Pa vendar nič ne uspeva brez žrtev. To je blagoslov večne zemlje. Naše veselje, naša nagnjenja, naš počitek, lepa stebila porezana, poteptana, ki nas žaloste, toda niso nikdar zaman. Bil sem plah. Bi verjeli, da mi je moj škof zapovedal...

— Kaj?

— Da grem na biro za bogočastje! V Fontenėj!

— Ubogi gospod župnik!

— Dvakrat mi je zapovedal. Odklonil sem:

»Oznalil bom pri veliki maši, vzel bom darila, če jih bodo hoteli prinesiti v nadomestilo za odškodnino po konkordatu. Toda iti od hiše do hiše, to je brezkrizno. Sprejeli me bodo povsod lepo, toda dali mi bodo malo, malokdo, o tem sem prepričan.«

— Kaj je škof odgovoril?

— Odgovoril je: »Pobirajte, boste vsaj faro poznali.« Odsel sem sam k škofu; prosil sem ga; rekel sem mu: »Toda jaz to faro poznam! Čemu naj prosim od teh mož in od teh žena, ki niti k maši ne hodijo, ki ob nedeljah delajo, ki prisegajo kot pe-

klenščki in se še iz tega norčujejo? Da bi jim poskušal pridigati? Sem takoj pripravljen! Biti njihov nepriznan, zasmehovan, mogoče še preganjan prijatelj, to še tudi! Toda izzvati maloveren ali sovražen odgovor in vedno šteti: Zopet eden, ki taji Boga, še eden, še in še! To je, gospod, zahteva, ki presega moje moči!«

— Vas je poslušal?

— Ne! Ponovil mi je: »Tretjič vam rečem, pojedite povsod! Ura je prišla, ko je treba dati o Franciji račun. Pojdite, moj prijatelj, ne bojte se ničesar!«

— In?

— Poglejte, odločil sem se: pripravljam svoje listine.

Nekaj časa ni nobeden spregovoril.

— Gospod župnik, je rekel Mihael, povedati vam hočem zgodbo, ki je popolnoma podobna vaši. Tudi jaz sem se bal žrtve, ki so jo zahtevali od mene.

— Je tudi tako težka kot je moja? Oh, potem vas pa pomilujem...

— Mogoče še težja... Toda mislim, da sem jo sedaj, vsaj od danes zjutraj sprejel... Prihajam, da vam jo zaupam, da bom o tem, kar sem storil, še bolj gotov. Gospod župnik, močno sem bolan...

— Moj prijatelj, nekoliko ste bolni, treba je...

— Obupan sem; poslušajte resnico. Moj zdravnik mi jo je dal uganiti, bral sem jo v zdravniških knjigah in drugod in dobro jo čutim. Ne imejte z menoj obzira, ne zanikajte: nič ne koristi... Te pol ure bolj veste, kaj sem. Rad bi vam pomagal pri izboljšanju te župnije, rad bi odkupil vse napake, ki so jih zakrivali proti njej Meksiméji, vso njihovo malomarnost, vso njihovo odsvetnost... Bil bi pravičen in bratovski, brez težave, se mi zdi. To bi bilo brez dvoma najbolje... Ne bom imel več časa.

Izdajatelj in odgovorni urednik Januš Golec, novinar v Mariboru. Tiska Tiskarna sv. Cirila v Mariboru (Albin Hrovatin).